

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Petra Příhody a soudců JUDr. Michala Mazance a Mgr. Jana Passera v právní věci žalobce: S. Z., proti žalovanému Ministerstvu vnitra, se sídlem v Praze 7, Nad Štolou 3, poštovní schránka 21/OAM, proti rozhodnutí žalovaného ze dne 15. 10. 2003, čj. OAM-1154/LE-PA03-PA03-2003, v řízení o kasační stížnosti žalovaného proti rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 30. 3. 2005, čj. 36 Az 880/2003 – 36,

t a k t o :

Rozsudek Krajského soudu v Brně ze dne 30. 3. 2005, čj. 36 Az 880/2003 – 36, se zrušuje a věc se vrací tomuto soudu k dalšímu řízení.

O d ů v o d n ě n í :

Rozhodnutím ze dne 15. 10. 2003, čj. OAM-1154/LE-PA03-PA03-2003, rozhodl žalovaný tak, že azyl podle ustanovení § 12, § 13 odst. 1, 2 a § 14 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o azylu“), se neuděluje a že se na žalobce nevztahuje překážka vycestování ve smyslu § 91 zákona o azylu. Své rozhodnutí žalovaný opřel o zjištění, že žalobce dostatečně neprokázal, že by mohl být aktivistou hnutí F. G. a že by byl jako jedinec z tohoto důvodu pronásledován; žalobce podal žádost o udělení azylu ve snaze zlegalizovat svůj pobyt na území České republiky a Českou republiku si vybral spekulativně.

Žalobce napadl citované rozhodnutí včas podanou žalobou, ve které navrhoval, aby Krajský soud v Brně napadené rozhodnutí žalovaného zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

Krajský soud v Brně rozsudkem ze dne 30. března 2005, čj. 36 Az 880/2003 - 36, rozhodnutí žalovaného v rozsahu výroků o neudělení azylu podle § 12 zákona o azylu a o nevztažení na cizince překážky vycestování ve smyslu § 91 téhož zákona zrušil (výrok I.), dále pak žalobu proti výročkům žalovaného, jimiž nebyl žalobci udělen azyl podle § 13 odst. 1, 2 a § 14 citovaného zákona, zamítl (výrok II.), a rozhodl, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení (výrok III.). Svě odůvodnění konstruoval následujícím způsobem: Žalovaný v odůvodnění rozhodnutí pouze uvedl, že žalobce dostatečným způsobem neprokázal, že by mohl být aktivistou hnutí F. G. a že by on sám byl jako jedinec takto pronásledován a dále že by takové pronásledování mohlo být důvodem odchodu z vlasti. Náležitosti odůvodnění jsou stanoveny v § 47 odst. 3 zákona č. 71/1967 Sb. (dále „správního řádu“), a z odůvodnění musí být mimo jiné seznatelné, proč správní orgán považuje skutečnosti předestírané účastníkem za nerozhodné, nesprávné, nebo jinými řádně provedenými důkazy vyvrácené a jakými úvahami se řídil při hodnocení důkazů. Žalovaný sice v odůvodnění citoval žalobcovu výpověď, ale její hodnocení provedl pouze uvedeným způsobem, kdy z důkazů žalovaným provedených jednoznačně vyplynulo, že aktivisté hnutí F. G. jsou v Číně diskriminováni a různými způsoby postihováni. Žalovaný měl v rozhodnutí jednoznačně a konkrétně uvést, v čem spatřuje skutečnost, že žalobce není aktivistou tohoto hnutí. Z pohovoru provedeného se žalobcem je zřejmé, že tento nějaké znalosti o hnutí F. G. měl a právě posouzení jeho znalostí o tomto hnutí by mělo hrát roli při hodnocení výpovědi žalobce jako důkazního prostředku. Žalovaný měl konfrontovat žalobcova tvrzení s dostupnými informacemi o F. G., které měl v době rozhodování k dispozici. Soudu nepřísluší posouzení toho, zda žalobce byl skutečně aktivistou hnutí F. G.. Následně krajský soud konkrétně vyjmenoval, jaká zjištění měl žalovaný v předchozím řízení provést, resp. jaké otázky žalobci položit, a uložil mu, že se má v dalším řízení na zjištění těchto otázek zaměřit a určit i způsob, jakým by měl žalovaný své rozhodnutí odůvodnit. V části zrušení výroku rozhodnutí o neshledání překážek vycestování podle § 91 zákona o azylu, krajský soud odkázal na stejné důvody zrušení jako ve vztahu k § 12 zákona o azylu. Zbývající žalobní námitky neshledal důvodnými.

Rozhodnutí Krajského soudu v Brně napadl žalovaný (dále jen „stěžovatel“) včas podanou kasační stížností z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 písm. a), správně má být dle obsahu kasační stížnosti uveden § 103 odst. 1 písm. a) a d) zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s.“). Konkrétně namítá, že výroky správního rozhodnutí o neudělení azylu a o překážce vycestování jsou nedělitelné, resp. že výroky v uvedeném rozhodnutí nemohou stát samostatně. Dále namítá, že krajský soud nesprávně posoudil právní otázku neudělení azylu podle § 12 zákona o azylu a otázku překážky vycestování podle § 91 citovaného zákona, neboť stěžovateli uložil, aby se v dalším řízení zaměřil na zjištění znalostí žalobce o hnutí F. G., přičemž soud konkrétně a podrobně vyjmenoval otázky nebo okruhy otázek, na než by měl být žalobce v novém pohovoru v rámci dalšího správního řízení dotazován. Stěžovatel nemůže tento závěr soudu akceptovat, neboť jej považuje za zjevně návodný pro budoucí pohovor se žalobcem, který si tak může potřeby znalosti o citovaných otázkách snadno (např. pomocí internetu) dodatečně opatřit, neboť protokolem o pohovoru se žalobcem stěžovatel prokazuje, že žalobce žádné znalosti shora uvedeného charakteru a rozsahu neměl, resp. neprezentoval, ačkoli mu byla dána náležitá příležitost a prostor, aby své znalosti, pokud by je měl, o zmíněném hnutí projevil, když byl dostatečně intenzivně a opakovaně stěžovatelem dotazován a přitom poučen o své povinnosti uvádět pravdivé a úplné informace nezbytné pro spolehlivé

zjištění skutkového stavu věci. Stěžovatel z těchto důvodů trvá na nedostatku podmínek pro udělení azylu podle § 12 zákona o azylu a shledání překážky vycestování podle § 91 cit. zákona a rovněž odůvodnění tohoto správního rozhodnutí považuje stěžovatel za vyhovující a podložené skutkovými závěry.

Vzhledem k uvedenému navrhuje, aby Nejvyšší správní soud napadený rozsudek zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

Žalovaný své možnosti vyjádřit se ke kasační stížnosti nevyužil.

Důvodnost kasační stížnosti posoudil Nejvyšší správní soud v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů (§ 109 odst. 2, 3 s. ř. s.).

Kasační stížnost je důvodná.

Z předloženého spisu správního orgánu Nejvyšší správní soud zjistil, že žalobce dne 29. 9. 2003 podal návrh na zahájení řízení o udělení azylu, v němž uvedl, že Čínskou lidovou republiku opustil, neboť se zabýval ilegálním hnutím F. G. a poté, co byl jeho přítel zadržen, z Číny odešel. Pohovor k žádosti o udělení azylu na území ČR se uskutečnil dne 7. 10. 2003. Z tohoto pohovoru vyplynuly následující skutečnosti: Žalobce až do odchodu z Číny pracoval jako dopravce zboží, politického života se neúčastnil. Čínu opustil v říjnu roku 2001, neboť jeho přítel byl policií zadržen za cvičení F. G., tento jej měl informovat, aby se někde schoval. Žalobce se nejprve ukryval doma a později mu příbuzný obstaral vízum na Slovensko. Uvedl, že měl být v Číně celostátně hledán a že byl stíhán od března nebo dubna 1999. F. G. začal cvičit v roce 1997. Pokud jde o F. G., uvedl, že toto cvičení praktikoval s učitelem, aby si utužil zdraví, cvičili na náměstí i jiných místech, zná jen jednu soustavu cviků – cviky aktivující qi, naposled cvičil v roce 1998 a nyní mu cvičení nechybí. Nezodpověděl otázky ohledně vzniku F. G., o životě a díle jeho hlavního představitele, jeho současném představiteli apod. Uvedl, že žádnou literaturu spojenou s F. G. nestudoval, že pouze poslouchal svého učitele. V Číně a ani jinde se na nikoho se svými problémy neobrátil. Nikdy neměl problémy se státními orgány. Do Číny se nechce vrátit, obává stíhání za útěk z Číny a vězení. Při odletu z Číny problémy neměl. Česká republika nebyla cílem jeho cesty – nejprve pobýval rok na Slovensku, o azyl nežádal, poté nelegálně pobýval téměř rok v Praze, kde i pracoval v restauraci. O azyl požádal až po svém zadržení, neboť dříve o této možnosti nevěděl.

Dále bylo zjištěno, že si správní orgán k posouzení skutečnosti uváděné stěžovatelem vyžádal informace o politické a ekonomické situaci a o stavu dodržování lidských práv v Číně. Vycházel při tom ze Zprávy ministerstva zahraničí USA o stavu dodržování lidských práv v Číně za rok 2001 ze dne 4. 3. 2002, z bulletinu Ministerstva vnitra Velké Británie, 2. vydání – listopad 2002, z informací Ministerstva vnitra - OAMP ze dne 14. 7. 2003 o zemi – Čína – F. D. (F. G.).

Nejvyšší správní soud nejprve přistoupil k posouzení stěžovatelem tvrzené nezákonnosti rozhodnutí, kterou spatřuje v tom, že krajský soud stěžovateli uložil, aby se v dalším řízení zaměřil na zjištění znalostí žalobce o hnutí F. G., přičemž soud konkrétně a podrobně vyjmenoval otázky, resp. jejich okruhy, na něž by měl být

stěžovatel dotazován. K tomu Nejvyšší správní soud uvádí, že důkazním prostředkem žadatele o azyl je zpravidla jen jeho vlastní věrohodná výpověď; správní orgán je pak povinen v pochybnostech shromáždit všechny dostupné důkazy, které věrohodnost výpovědi žadatele o azyl vyvracejí či zpochybňují¹. V řízení o udělení azylu má tedy zásadní význam výpověď žadatele představovaná vlastní žádostí o udělení azylu a zejména pohovorem, jenž je za účelem zjištění podkladů pro vydání rozhodnutí správním orgánem prováděn. Nejvyšší vypovídací hodnotu má zpravidla první bezprostřední výpověď žadatele, kdy žadatel má jen určité prvotní informace o průběhu azylového řízení a způsobu rozhodování. Správní orgán musí klást důraz na co nejúplnější zjištění skutkového stavu při prvním pohovoru, a to tak, aby mohl za účelem vydání přesvědčivého rozhodnutí takto získaný podklad pro rozhodnutí konfrontovat s podklady, jež si sám obstará (zpravidla oficiální informace nezávislých institucí či států o politické a hospodářské situaci v dané zemi a o stavu dodržování základních lidských práv). Opakování pohovoru za účelem doplnění informací, ať ze strany žadatele o azyl či správního orgánu, sice není zákonem vyloučeno, ale z povahy věci by mělo být jen ojedinělým a zásadními skutečnostmi opodstatnitelným jevem. Není vyloučeno, aby soudní orgán přezkoumávající správní rozhodnutí správnímu orgánu uložil doplnění dokazování a obecně za tímto účelem pak musí co nejpodrobněji specifikovat, v jakém ohledu se tak má dít, avšak v případě azylového řízení, resp. pro účely dalšího pohovoru a azylantem, se tento přístup, a to právě ze shora uvedených důvodů, jeví nevhodným, není však postupem způsobujícím nezákonnost rozhodnutí. Pokud jde o krajským soudem provedené hodnocení přesvědčivosti odůvodnění žalovaného ve vztahu k jeho výroku o neudělení azylu podle § 12 zákona o azylu, shledává Nejvyšší správní soud jeho argumentaci případnou a přiléhavou. Správní orgán se ve svém rozhodnutí náležitě nevypořádal se svým konstatováním, že žadatel o azyl dostatečným způsobem neprokázal, že by mohl být aktivistou hnutí F. G., když nevyvodil konkrétní a přesvědčivé závěry z konfrontace obsahu protokolu o pohovoru k žádosti o udělení azylu s dostupnými informacemi o hnutí F. G.. Z rozhodnutí správního orgánu není patrné, jakými úvahami se řídil při hodnocení důkazů. Pokud jde o stěžovatelem namítaný postup krajského soudu, Nejvyšší soud podotýká, že správní orgán v následném řízení může klást i jiné, než soudem nastíněné otázky, v souladu se zásadou volného hodnocení důkazů může k vyhodnocení věrohodnosti azylantem uvedených skutečností tyto skutečnosti konfrontovat se skutečnostmi uváděnými v prvním pohovoru a rovněž i takto tvrzené skutečnosti zasadit do časového rámce, kdy konfrontuje časové údaje azylantem uváděné a časové údaje vztahující se k existenci uvedeného hnutí. Nejvyšší správní soud tedy neshledal tuto námitku stěžovatele důvodnou.

Následně Nejvyšší správní soud přistoupil k posouzení stěžovatelovy námítky týkající se závislosti výroku týkajícího se překážek vycestování na výroku o neudělení azylu. Z ustálené judikatury Nejvyššího správního soudu², na niž odkazuje, vyplývá, že není možné zrušit rozhodnutí správního orgánu v rozsahu výroku o neudělení azylu a ponechat v platnosti výrok týkající se překážek vycestování ve smyslu § 91 zákona o azylu. Rozhodování o překážkách vycestování následuje po rozhodnutí o neudělení nebo odnětí azylu (§ 28 zákona o azylu). Tato provázanost ovšem neplatí v opačném

¹ rozsudek Nejvyššího správního soudu 21. 12. 2005, sp. zn. 6 Azs 235/2004, dostupný na www.nssoud.cz

² Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 17. února 2006, sp. zn. 4 Azs 11/2005, a rozsudek Nejvyššího správního soudu sp. zn. 4 Azs 47/2005, 3 Azs 272/2004, dostupné na www.nssoud.cz

směru. Zrušením části výroku, kterým správní orgán rozhodoval o překážkách vycestování dle ust. § 91 zákona o azylu, není dotčen výrok o neudělení azylu. Oba výroky jakožto různá materiální rozhodnutí jsou v takovém případě oddělitelné. Nejvyšší správní soud proto neshledal tuto stěžovatelovu námitku důvodnou.

Nejvyšší správní soud je vázán rozsahem kasační stížnosti (§ 109 odst. 2 věta první s. ř. s.). To však neplatí, je-li na napadeném výroku závislý výrok, který napaden nebyl, nebo je-li rozhodnutí správního orgánu nicotné (§ 109 odst. 2 s. ř. s.). Stěžovatel namítal nedělitelnost výroku o neudělení azylu a výroku týkajícího se překážek vycestování. Nejvyšší správní soud však dospěl k závěru, že je nutné přezkoumat i závislost výroku o neudělení azylu podle § 12 zákona o azylu a výroku o neudělení azylu podle § 13 a § 14 téhož zákona. Ustanovení § 14 uvedeného zákona v době rozhodování správního orgánu znělo: *„Jestliže v řízení o udělení azylu nebude zjištěn důvod pro udělení azylu podle § 12, lze v případě hodném zvláštního zřetele udělit azyl z humanitárního důvodu“*. Ustanovení § 13 odst. 1 znělo: *„Rodinnému příslušníkovi azylanta, jemuž byl udělen azyl podle § 12 nebo § 14, se v případě hodném zvláštního zřetele udělí azyl za účelem sloučení rodiny, i když v řízení o udělení azylu nebude v jeho případě zjištěn důvod pro udělení azylu podle § 12“*. Rozhodování podle ustanovení § 14 a 13 je závislé na posouzení primární otázky, zda bude účastníkovi řízení udělen azyl podle § 12 zákona o azylu. Výroky o neudělení azylu podle § 13 a § 14 uvedeného zákona jsou tedy podmíněny negativním rozhodnutím podle § 12 téhož zákona. Nejedná se o samostatné výroky, neboť se jimi deklaruje neexistence důvodů pro udělení azylu jen za předpokladu, že nejsou splněny podmínky pro udělení azylu podle § 12 zákona citovaného zákona.³ Výrok, jímž krajský soud ponechal v platnosti výrok správního orgánu o neudělení azylu podle ustanovení § 14 a podle § 13 odst. 1, 2 citovaného zákona, nemůže samostatně obstát, neboť je závislý na výroku o neudělení azylu podle § 12 téhož zákona, proto Nejvyšší správní soud postupem podle § 110 odst. 1 s. ř. s. jeho rozhodnutí zrušil.

Krajský soud je v dalším řízení vázán právním názorem vysloveným Nejvyšším správním soudem v tomto rozsudku (§ 110 odst. 3 s. ř. s.).

O náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti rozhodne krajský soud v novém rozhodnutí o věci samé (§ 110 odst. 2 s. ř. s.).

Nejvyšší správní soud ve věci v souladu s ustanovením § 109 odst. 1 s. ř. s. rozhodoval bez nařízení jednání.

Poučení: Proti tomuto rozsudku nejsou opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 20. října 2006

JUDr. Petr Příhoda
předseda senátu

³ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 15. 9. 2005, čj. 7 Azs 138/2005, dostupný na www.nssoud.cz